

Farklı Yaş Gruplarında Eğitim: Çocuk Genç ve Yetişkinlerde Pedagojik Farklılıklar

Elif Akkuş¹

Özet

Eğitim, bireylerin yaşamlarını anlamlı ve düzenli bir şekilde organize etmelerini sağlayan, bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kuşaktan kuşağa aktarılmasını mümkün kılan bir süreçtir. Bu süreç, toplumsal, ekonomik, sosyal ve teknolojik açıdan bireylerin güçlenmesine katkıda bulunur. Eğitim yalnızca bilgi edinimini değil, aynı zamanda bireysel ve toplumsal gelişim için gerekli becerilerin kazandırılmasını da hedefler. Eğitimde belirlenen hedefler ve uygulanan yöntemler pedagojik temellere dayanmakta olup, psikolojik ve kültürel faktörler eğitimin içeriğini, uygulanabilirliğini ve öğrencilerin öğrenme deneyimlerini etkileyen önemli bileşenlerdir. Spor pedagojisi, bireylerin fiziksel, duygusal ve sosyal gelişimlerini desteklemeyi amaçlayan bir disiplin olarak tanımlanmaktadır. Bu disiplin, sadece fiziksel performansı geliştirmeyi değil, aynı zamanda grup dinamikleri, sosyal beceriler ve iş birliği gibi yetkinliklerin kazanılmasını hedeflemektedir. Spor, yalnızca fiziksel sağlıkla ilgili olmakla kalmaz, aynı zamanda bireylerin sağlıklı sosyal ilişkiler kurarak sosyal ve duygusal beceriler edinmelerine olanak tanımaktadır. Spor pedagojisi, psikoloji, sosyoloji ve eğitim gibi bilimsel alanlardan yararlanarak etkin öğrenme stratejileri geliştirir.

Spor pedagojisinin yaşla ilişkisi, her gelişim dönemi için uygun pedagojik yaklaşımların benimsenmesini gerektirmektedir. Çocuklar için oyun temelli motor beceri geliştirme ve eğlenceli etkinlikler öncelikli olmalı; ergenlik döneminde sosyal beceriler, grup etkileşimleri ve empati geliştirmeye yönelik faaliyetler öne çıkmalıdır. Genç ergenler ve genç yetişkinler için spor pedagojisi, performans, öz düzenleme ve bireysel yetenek gelişimine yoğunlaşmalıdır. Sonuç olarak, spor pedagojisi, her yaş grubunun fiziksel, bilişsel ve sosyal gelişim gereksinimlerine göre özelleştirilmiş pedagojik yaklaşımlar sunmaktadır.

1 Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, akkuse@atauni.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-5812-1997>

Giriş

Eğitim, bireyleri ve toplumları amaçlı ve düzenli bir yaşam biçimine ulaştıran, bilgi, beceri ve değerlerin bir kuşaktan diğerine aktarılmasını sağlayan, insan davranışlarında istenilen değişiklikleri yaşantılar yoluyla gerçekleştiren bir süreçtir (Şişman, 2011). Bu süreç, bireyin yaşamını sorgulamasını, beceri ve bilgi kazanmasını sağlayarak onu üretken ve verimli hale getirir. Eğitim, bireyin en temel haklarından biridir ve ona toplumsal, ekonomik, sosyal, politik ve teknolojik güçlerle ilgili bir anlayış kazandırır. Bu anlayış, dinamik ve sağlıklı bir ekonomi için gereklidir (Çakmak, 2008). Okullarda bu çerçevede, eğitim ve öğretim faaliyetlerinin organize bir şekilde yürütülmesi amacıyla yapılandırılmış kurumlardır (İmamoğlu & Yerlisu, 2003).

Eğitimde, bireylerin yaşlarına göre farklı gelişimsel özellikler sergilemeleri, öğrenme süreçlerinin ve kullanılan stratejilerin çeşitlenmesini gerektirir. Her yaş grubunun öğrenme ihtiyaçları, bilişsel, duygusal ve sosyal gelişim süreçlerine göre şekillenir. Eğitim alanında hedefler, programlar, araç-gereç, öğretme-öğrenme süreçlerinin geliştirilmesi ve uygulanması psikolojik ilkeler, toplum idealleri, değer yargıları ve ihtiyaçları ile birleşen pedagojik temellere dayanmaktadır (Çiltas & Akıllı, 2011).

Pedagoji, öğretim ve öğrenme süreçlerini yönlendiren ve eğitimin temellerini oluşturan bilimsel bir alan olarak kabul edilmektedir (Armstrong, 2011). Eğitim, pedagojik teorilere dayanan bir süreç olup, bireylerin bilgi, beceri ve değerlerini geliştirmek için kullanılan strateji ve yöntemleri ifade eder (Shor, 2002). Bu bağlamda, pedagoji eğitimde kullanılan yöntemlerin ve stratejilerin teorik temelini sağlarken, bireysel farklılıklar, kültürel faktörler ve motivasyonel yaklaşımlar, eğitimin içeriğini ve şekli üzerinde belirleyici faktörlerdir (Bruner, 1997). Bu teorik yapı, spor pedagojisinde de geçerlidir. Spor pedagojisi, bireylerin fiziksel, sosyal ve duygusal gelişimlerini destekleyerek, öğrenme süreçlerine fiziksellik ve sosyal etkileşimi dahil eder. Burada spor, yalnızca performans odaklı değil, aynı zamanda sosyal beceriler, grup dinamikleri ve takım ruhunun geliştirilmesi için bir araç olarak kullanılır. Bu süreç, fiziksel aktivitenin bireylerin yaşam boyu süren bir alışkanlık haline gelmesine olanak tanır (Quennerstedt, 2019).

Spor Pedagojisi

Spor pedagojisi; bireylerin spor ve beden eğitimi ile ilgili eğitim süreçlerini inceleyen, bu süreçlerin bireylerin genel ve kişisel gelişimlerine olan katkılarını, fiziksel çevreyle olan etkileşimleri bağlamında ele alan disiplinler arası bir alan olarak tanımlanabilir (Şirin ve Sevilmiş, 2020).

Bu disiplin; psikoloji, sosyoloji, kinesiyoloji ve eğitim gibi farklı alanlardan teori ve uygulamaları birleştirerek fiziksel aktivite ve sporun etkili bir biçimde öğretilmesini ve öğrenilmesini amaçlar. Bu yönüyle spor pedagojisi, bireylerin fiziksel beceriler edinmelerine, fiziksel okuryazarlıklarını geliştirmelerine ve yaşam boyu sürecek fiziksel aktivite alışkanlıkları kazanmalarına öncülük eder (Mandigo vd., 2009). Bununla birlikte, bu alan sadece atletik performansı desteklemekle kalmaz; duygusal, sosyal ve bilişsel boyutları kapsayan bütüncül bir gelişim sunmayı da hedefler (Mahken vd., 2024). Nitekim, (Chiva-Bartoll & Fernández Rio,2022) spor pedagojisinin, fiziksel aktivite ve spor alanındaki çeşitli öğrenme ortamlarını desteklemek amacıyla stratejilerin anlaşılması ve uygulanmasını içeren bir süreç olduğunu belirtmiştir.

Spor pedagojisinin önemi çeşitli alanlarda kendini göstermektedir. Halk sağlığı, toplumsal dahil etme ve eğitimsel sonuçlar bağlamında özellikle kritik bir role sahiptir. Sedanter yaşam tarzının giderek yaygınlaşması sonucunda obezite ve kalp hastalıkları gibi sağlık sorunlarının artmasına karşı fiziksel aktivitenin özellikle erken yaşta teşvik edilmesi önemlidir. (Anderson & Durstine'in ,2019) belirttiğine göre kaliteli beden eğitimi, bireylerin uzun vadede fiziksel aktivite alışkanlıkları kazanmasını sağlayarak kronik hastalık riskini azaltmada önemli bir araç olarak rol oynar.

Ayrıca spor pedagojisi, bireylerin iletişim, empati ve iş birliği gibi önemli sosyal beceriler edinmesine katkıda bulunur (Orhan, 2019). Bunun yanı sıra, engelli bireyler gibi özel grupları da destekleyen esnek ve uyarlanabilir pedagojik yöntemlerle eğitim ve sporda eşitlik ilkelerini hayata geçirir. Bu bağlamda (Aykut ,2024), kaynaştırma eğitimi içinde engelli bireylerin sosyal yaşamın her alanında aktif olmaları için esnek ve yenilikçi yaklaşımlara ihtiyaç duyulduğunu vurgulamaktadır.

Bunun yanında, spor pedagojisi bireylerin bilişsel ve zihinsel gelişimini de destekler. Disiplin, kurallara uyum, çalışma alışkanlıklarının kazanılması, takım çalışması, dayanışma ve rakibe saygı gibi değerlerin öğretimi aracılığıyla çocukların ahlaki gelişimlerini destekler (Orhan & Ayan, 2018); (Kaptanbaş vd., 2018). Bu yönüyle spor pedagojisi, bireylerin hem fiziksel hem de kişisel gelişimlerini destekleyerek yaşam boyu pozitif tutumların gelişimini teşvik eder.

Spor Pedagojisinin Unsurları

Öğrenme süreci: yeni bilgilerin edinilmesi, özümsemesi ve yerleştirilmesini kapsar ve genellikle deneyimler, eğitim ve biyolojik süreçlerin etkileşimiyle şekillenir. Ancak, öğrenmenin gözlemlenememesi, bu sürecin yönetilmesini ve

değerlendirilmesini zorlaştırır (Rink, 2010). Öğrenme, bazen gözlemlenebilir davranış değişiklikleri ile tanımlanırken, bilişsel teorilerde kavram gelişimi ve zihinsel yapıların oluşturulması şeklinde ele alınmaktadır. Spor, fiziksel aktivite ve beden eğitimi bağlamında öğrenme, motor öğrenmeye dayanan karmaşık bir süreçtir (Quennerstedt, vd., 2014). Öğrenme teorileri, bilişsel süreçlerin ağırlıklı olarak rol oynadığını savunsa da, spor ve fiziksel aktivite de motor becerilerin gelişimi için özel bir odak gerektirir. Pedagoji, çocukların ve gençlerin spor aracılığıyla etkili öğrenmelerini destekleme yollarına vurgu yapar, ancak her öğrencinin farklı öğrenme ihtiyaçları ve gelişimsel özellikleri bulunduğu unutulmamalıdır. Yaş, yetenek, engellilik durumu, cinsiyet, ırk, sınıf, sağlık durumu gibi faktörler öğrenmeyi etkileyebilir. Dolayısıyla, beden eğitimi ve spor pedagojisinde her birey farklı bir öğrenci olarak kabul edilmelidir (Armour, 2013). Öğretim genellikle öğretmenler tarafından yönlendirilse de, öğrenciler motor becerilerini çevreleriyle etkileşime girerek, deneyimleyerek ve gözlemleyerek de geliştirebilirler (Rink, 2010). Bu durumda öğretmenlerin, doğru ve güvenilir kaynaklarla öğrencilerini yönlendirme sorumluluğu büyük önem taşır.

Öğretim Süreci: Öğretim, öğretmen ile öğrencinin etkileşimi sonucu öğrenmenin daha verimli hale gelmesini sağlayan bir süreçtir. Öğrenme, öğretmensiz gerçekleşebilir ancak öğretmenlerin bilgi, beceri ve tutumları bu süreci kolaylaştırır. Etkili öğretmenler, öğrencilerin katılımını teşvik etmek için çeşitli pedagojik stratejiler kullanır ve sıcak bir sınıf atmosferi yaratır (Walton-Fisette & Wuest, 2018). Ayrıca, öğretmenler sürekli olarak kişisel kapasitelerini geliştirmeye açık yaşam boyu öğrenenlerdir (Armour, 2013). Öğretim, bilimsel bir alan olup, pedagojik uygulamalar eğitimde daha uygun davranışları teşvik eder (Tinning, 2009). Bilimsel, teknolojik ve toplumsal değişimlerle birlikte öğrencilerin ihtiyaçları da farklılaşmış ve öğretmenin görevleri de buna bağlı olarak değişmiştir.

Eğitim programı; Okul içindeki öğretim faaliyetleri ve okul dışındaki etkinlikleri kapsayan geniş bir yapıdır. Bu program, eğitsel kulüpler, sanatsal etkinlikler, rehberlik ve sağlık hizmetleri, özel kurslar, kültürel etkinlikler gibi öğretim dışında kalan aktiviteleri de içerir. Eğitim, öğretim ve ders programları birbirine bağlıdır; eğitim programı olmadan diğer programların belirlenmesi zordur. Öğretim programı, belirli derslerin konuları, hedefleri, öğretim yöntemleri ve değerlendirme kriterleri gibi öğeleri düzenler (Küçük vd., 2012). Öğretim programı, dersin öğretimiyle ilgili tüm süreçleri planlayan yazılı bir çerçeveyi ifade eder (Kelly vd., 2004).

Spor Pedagojisinde kullanılan öğretim modelleri

SEM (Sportif Eğitim Modeli)

Darly Siedentop tarafından geliştirilen SEM, spor odaklı ve öğrenci merkezlidir. Öğrenciler, oyuncu olmanın yanı sıra organizasyon, hakemlik ve liderlik gibi farklı sorumluluklar üstlenir. Hedef; sporda becerili, bilgili ve istekli bireyler yetiştirmektir (Siedentop, 1994). Ana aşamaları şunlardır:

- Spor becerileri ve fiziksel uygunluğu geliştirme,
- Spora dair stratejiler ve gelenekleri öğrenme,
- Sportif etkinlikleri planlama ve yönetme,
- Takım çalışması ve liderlik becerileri kazanma,
- Sporla ilgili bilinçli kararlar alma.

TOYA (Taktiksel Oyun Yaklaşımı)

Bunker ve Thorpe'un "Oyunları Anlamayı Öğretme Modeli" temel alınarak geliştirilmiştir. Taktiksel problemlere ve bilişsel öğrenmeye odaklanır. Uygulamada, oyun türü belirlenir, taktik yapı tanımlanır ve öğrencilerin stratejik düşünmesi sağlanır. Öğrenciler, oyun sürecindeki sorunları keşfetmeye ve çözüm üretmeye teşvik edilir (Bunker & Thorpe, 1982).

BSSM (Bireysel Sosyal Sorumluluk Modeli)

Bu model, öğrencilerin bireysel sorumluluk ve öz-yönetim becerilerini geliştirmeyi hedefler Beş temel sorumluluk seviyesi şunlardır:

1. Başkalarının haklarına ve duygularına saygı,
2. Çaba gösterme ve işbirliği yapma,
3. Öz-yönetim becerisi,
4. Başkalarına yardım etme,
5. Öğrendiklerini hayatın diğer alanlarına aktarma.

Bu modeller, öğrencilerin hem fiziksel hem de sosyal beceriler kazanmalarına katkı sağlar (Aksoy, 2015);

Spor Pedagojisindeki Zorluklar

Spor pedagojisinin fiziksel ve psikolojik gelişim üzerindeki büyük potansiyeline rağmen, etkin bir şekilde uygulanmasında karşılaşılan birkaç zorluk bulunmaktadır. Bu zorluklar, erişim sorunlarından geleneksel spor

anlayışlarına kadar değişen birçok faktörü kapsamaktadır (Kara & Genç, 2023).

Erişim Eşitsizliği: Spor tesislerine, nitelikli eğitmenlere ve ekipmanlara sınırlı erişim, özellikle dezavantajlı topluluklarda katılımı engellemektedir. (Humphreys & Ruseski, 2006) çalışmalarında sosyo-ekonomik durumu düşük olan kişilerin kaliteli spor eğitimine erişim konusunda sıkıntılar yaşadığını belirtmektedir (Humphreys & Ruseski, 2006) Ayrıca kırsal alanlarda alt yapı eksiklikleri ve kültürel faktörler erişim zorluklarını artırmaktadır. Erişimdeki eşitsizlik, beceri gelişimi, fiziksel sağlık ve toplumsal katılım fırsatlarını da sınırlayabilmektedir (Dagkas vd., 2019).

Rekabetçi ve Eğitsel Hedeflerin Dengelenmesi; Spor pedagojisinde rekabetin eğitsel hedefler önünde vurgulanması da önemli bir zorluktur. Gençler ve amatörlerde genellikle kazanma odaklılık öne çıkmakta, bu da kişisel gelişim, takım çalışması ve yaşam boyu fiziksel aktivite alışkanlıkları gibi geniş eğitsel hedeflerin ihmal edilmesine yol açmaktadır (Côté & Fraser-Thomas, 2007). Ayrıca, genç sporlarında artan ticarileşme, sporcuları finansal ve itibar kazanma baskısı altına sokarak eğitsel yönlerin göz ardı edilmesine sebep olabilmektedir (Wattie vd., 2008) gibi araştırmacılar ise hem eğlenceyi hem de mükemmeliyeti hedefleyen bir dengeyi, tüm katılımcılar için holistik sonuçlar elde etmek adına önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Değişime Direnç; Spor pedagojisindeki yenilikçi öğretim yöntemlerine karşı direnç de bir başka engeldir. Geleneksel öğretim anlayışları ve otoriter eğitim yaklaşımları, öğrenci merkezli, kapsayıcı veya karar verme süreçlerinde aktif katılımı teşvik eden yeni yöntemlere karşı direnç göstermektedir (Evans & Penney, 2002). Eğitim ve sporun rolüne dair kökleşmiş düşünceler, daha kapsamlı gelişimi değerleyen modern pedagojik uygulamaların benimsenmesini zorlaştırmaktadır. Bu direnç, özellikle performans odaklı pedagojilerle eğitilmiş antrenörler ve eğitmenler arasında yaygın olup, öğrencinin kişisel gelişimi yerine başarıyı ön planda tutmaktadır (Kirk, 2009). Bu zorlukların aşılması, profesyonel gelişim ve sürekli bir adaptasyon kültürünü gerektirmektedir (Wallhead & Ntoumanis, 2004).

Eğitim ve Spor Pedagojisi İlişkisi

Pedagoji, eğitim alanının teorik ve pratik olarak sistematik bir şekilde incelenmesini sağlayan bir disiplindir. Pedagoji, öğretmen, öğrenme ve müfredat arasındaki dinamik ilişkiyi ortaya koyarak eğitimin nasıl tasarlanması gerektiğini analiz eder. Kirk ve Haerens'e göre, pedagojiyi öğretim süreçlerinin, öğrenmenin ve müfredatın bir arada ele alındığı

“ilişkisel” bir alan olarak görmek, eğitimin temel nesnesini belirlemede önemlidir (Kirk & Haerens, 2014).

John Dewey’ce göre eğitim, bireyin deneyimlerini sürekli geliştirmesi ve büyümeyi sağlayan bir süreçtir. Bu bağlamda pedagoji, eğitimi “hazır bilgi aktarma” sürecinden uzaklaştırarak, bireyin deneyimler aracılığıyla öğrenmeyi merkeze alan bir yapıya dönüştürür. Dewey, eğitimde değişimin daima açık uçlu olması gerektiğini vurgular ve eğitimin sonunun “daha fazla eğitim” olduğunu belirtir. Bu yaklaşım, öğrencinin deneyimlerle anlam oluşturmalarını ve aktif katılımını sağlamaktadır (Peters, 2010).

Eğitim, bireyleri sosyal, fiziksel ve zihinsel olarak geliştirmeyi amaçlar ve bu süreçte pedagojik ilkeler, öğretme yöntemlerinin nasıl yapılandırılacağına rehberlik eder. Pedagoji, eğitim içeriği kadar yöntemin nasıl aktarılacağına da odaklanır. Özellikle beden eğitimi alanında geliştirilen uygulamalı modeller, bu rolün örneklerini sunar (Kirk & Haerens, 2014).

Spor pedagojisi, bireylerin fiziksel aktiviteler yoluyla bedensel, zihinsel ve sosyal gelişimini destekleyen bir disiplin olarak eğitimin önemli bir uzantısıdır. Richard Tinning (2008), pedagojinin sadece bir öğretim tekniği olmadığını, aynı zamanda bireylerin toplumsal normlara ve değerlere uyum sağlamalarını sağlayan bir bilgi üretim ve aktarım süreci olduğunu ifade eder (Tinning, 2008). Tony Rossi ve Ruth Jeanes (2016) ise “çalışmasında, sporun toplumsal dönüşümde nasıl bir rol oynadığını tartışarak pedagojinin kalkınma süreçlerindeki önemini ortaya koyarken (Tony Rossi & Ruth Jeanes, 2016). Mustafa Levent İnce (2019), spor pedagojisinin uygulandığı çevresel ve sosyal şartların, eğitim sürecine etkisini incelemekte ve Bronfenbrenner’ın sosyal-ekolojik modeli aracılığıyla özellikle yerel faktörlerin rolünü vurgulamaktadır. İnce’ye göre, öğretmen ve antrenörlerin mesleki yetkinliklerinin artırılması ve yerel topluluklarla eşgüdümlü hareket edilmesi, spor pedagojisinin başarısında kritik bir faktördür. Bu, spor pedagojisinin yalnızca fiziksel yetenekleri değil, aynı zamanda sosyal katılım, liderlik becerisi ve toplumsal farkındalık gibi çok yönlü hedefleri de desteklemesi anlamına gelmektedir (Ince, 2019).

Spor Pedagoji ve Yaş İlişkisi

Spor pedagojisinin yaş ile ilişkisi, öğretim yöntemlerini, müfredat tasarımlarını, antrenörlük stratejilerini ve motor beceriler ile fiziksel okuryazarlığın gelişim süreçlerini şekillendiren önemli bir unsurdur (Balyı, vd., 2013). Yaş ve spor pedagojisi arasındaki ilişkiyi anlamak, her gelişim aşamasına uygun pedagojik yaklaşımların benimsenmesinde ve spor pedagojisinde kullanılan öğretim yaklaşımlarının belirlenmesinde kritik bir

rol oynar. Fiziksel, bilişsel ve duygusal gelişimin yaşla birlikte değişmesi, spor pedagojisinin bu değişimlere uygun şekilde adapte olmasını gerektirir (Larson, 2000).

Çocuklar ve Erken Ergenlik Döneminde Pedagojik farklılıklar

Pedagoji, eğitimi çocukların bireysel ihtiyaçlarını, motivasyonlarını ve potansiyellerini merkeze alarak tasarlar. Bu, çocukların yalnızca birer “olgunlaşmamış yetişkin” olarak değil, sürekli bir gelişim içinde olan bireyler olarak ele alınmasını gerektirir. Quennerstedt (2019), yaptığı çalışmada, çocukların hareketlerinin yetişkin aktivitelerinin bir kopyası olmaması gerektiğini ve çocukların neden-sonuç ilişkisini farklı bir gözle gördüklerini belirtir. Pedagoji, eğitimi çocukların bu bireysel bakış açılarını tanımak ve onların deneyimlerine dayanarak yapılandırmayı önerir (Quennerstedt, 2019).

Spor pedagojisi, çocuklar ve erken ergenlik dönemi için farklı pedagojik yaklaşımlar gerektirir. Bu farklar, gelişimsel aşamalar, bilişsel kapasiteler, ve sosyal etkileşimler gibi faktörlerle şekillenir.

Çocuklar (6-12 yaş) için spor pedagojisi, temelde eğlence, oyun ve motor becerilerin gelişimine odaklanır. Bu dönemde çocukların fiziksel okuryazarlık kazanmaları ve fiziksel aktivitelere karşı olumlu bir tutum geliştirmeleri beklenir. Oyun temelli öğrenme, çocukların öğrenme sürecine katılmalarını sağlayan bir yaklaşım olarak önemlidir (Biddle, & Mutrie, 2007); (Green, 2010). Çocuklar, eğlenceli ortamlarda daha etkili öğrenirler; bu nedenle grup dinamikleri, takım çalışması, ve özgüven geliştirme unsurları öne çıkar (Mundiri & Hamimah, 2022).

Erken ergenlik dönemi (12-14 yaş), daha gelişmiş bir öğretim süreci gerektirir ve bu dönemde teknik becerilerin yanı sıra sosyal etkileşimlere dayalı beceriler de önem kazanır. Bu yaş grubundaki çocuklar, soyut düşünme ve stratejik düşünme becerileri geliştirmeye başlarlar, bu nedenle öğretim yöntemleri karmaşılaşabilir (Côté & Fraser-Thomas, 2007). Çalışmalarında erken ergenliği, sporcu yeteneklerinin gelişmeye başladığı önemli bir dönem olarak tanımlamaktadır (Côté & Fraser-Thomas, 2007). Ancak bu süreçte aşırı rekabete dayalı yaklaşımlar pedagojik hedeflerin gerisinde kalabilir. Bu dönemde sadece fiziksel beceri geliştirilmesi değil, aynı zamanda duygusal gelişim ve takım içi etkileşimler güçlendirilmelidir (Wattie vd., 2008).

Spor pedagojisindeki farklılıklar, sosyo-kültürel faktörler tarafından da şekillendirilir. Erken ergenlikte cinsiyet ve kültürel normlar, bireylerin spora yaklaşımını belirleyebilir. Erkeklerin genellikle daha rekabetçi sporlarda teşvik edilmesi, cinsiyetin spordaki rolünü vurgular. Bu bağlamda, spor pedagojisi

uygulamalarının cinsiyet ve kültürel faktörleri göz önünde bulunduracak şekilde uyarlanması önemlidir (Dagkas vd., 2019).

Genç Ergenler ve Genç Yetişkinlerde Pedagojik farklılıklar

Bireyler ergenlikten genç yetişkinliğe (15-25 yaş) geçerken, spor pedagojisi daha çok performans, rekabet ve öz düzenlemeli öğrenmeye odaklanır. Gençler, sporun gelecekteki kariyer fırsatları ile olan bağlantısını hem katılımcı olarak hem de potansiyel profesyonel sporcular olarak keşfederler (Green, 2010). Bu dönemin ana odak noktası, belirli sporlarda uzmanlaşma, gelişmiş teknik beceriler kazandırma ve yarışmalara hazırlıklı olma üzerinedir.

Bu dönemde, bireyler çok önemli bilişsel ve duygusal gelişim aşamalarından geçerler, bu da sporla ilişkilerini etkiler. Kendi kimliklerini geliştirme, akranlarıyla karşılaştırma ve başarı arayışı, motivasyon ve sporla olan devamlılık üzerinde etkili olabilir (Wattie vd., 2008). Spor pedagojisindeki öğretim, hedef belirleme, performans geri bildirimleri ve yoğun hazırlık süreçleri içerir. Eğitmenler, eğlenceyi ve mükemmeliyet arayışını dengeleyecek bir yaklaşım benimsemelidir.

Yetişkinler ve Orta Yaş Döneminde Pedagojik farklılıklar

Yetişkinler (25-64 yaş) için spor pedagojisi daha çok sağlık, fiziksel aktivite katılımı ve sporla sosyal etkileşime odaklanır. Bu dönemde, bireylerin spor yapma amacı değişir ve rekabetten ziyade yaşam kalitesini artıran fiziksel aktivitelere yönelirler. Ancak, yetişkinlerin fizyolojik ihtiyaçları, gençlerdeki ihtiyaçlardan önemli ölçüde farklıdır; motor beceriler, dayanıklılık, esneklik ve eklem sağlığı gibi faktörler dikkate alınması gerekir (Biddle & Mutrie, 2007).

Bu gruptaki spor programları, bireylerin mevcut fiziksel durumlarına uygun şekilde, kendi hızlarında gelişebilecek şekilde tasarlanmalıdır. Lifelong fitness (yaşam boyu fitness) hedefi ile katılımı teşvik etmek, bireysel performansı ve sağlığı desteklemek önemli bir stratejidir. Ayrıca, yaşlanan bireylerin fiziksel sınırlarını dikkate almak ve sosyal açıdan daha fazla etkileşim içinde olmalarını sağlamak, spor pedagojisinin önemli bileşenlerindedir (Smith-Ayers, & Sariscsany, 2010; Malm vd., 2019).

Yaşlı Yetişkinlerde (65 Yaş ve Üstü) Pedagojik farklılıklar

Yaşlı yetişkinler için spor pedagojisinin amacı, bireylerin bağımsızlıklarını korumalarına yardımcı olmak ve günlük yaşam aktivitelerine katkıda bulunacak şekilde fiziksel yeterliliklerini sağlamaktır. Bu dönemde, egzersizlerin ve spor

programlarının daha dikkatli seçilmesi gerekir. Kas gücü, esneklik ve denge gibi yaşa bağlı sorunlar göz önüne alındığında, düşük yoğunluklu egzersizler tercih edilmelidir (American Geriatrics Society, 2018; Niles-Yokum, 2018).

Yaşlı yetişkinler için spor pedagojisi, yalnızca fiziksel yetenekleri artırmakla kalmaz, aynı zamanda psikolojik sağlık, sosyal etkileşim ve bilişsel uyarım da sağlar. Tai chi, yoga veya dans gibi egzersizler, yaşlı bireylerde hem hareketlilik hem de zihinsel uyarım sağlamak amacıyla kullanılır. Eğitimciler, yaşlı bireylerin öğrenme hızlarının daha yavaş olabileceğini ve fiziksel aktiviteyi yaşlanmanın doğal bir parçası olarak görmelerine yardımcı olacak yaklaşımlar geliştirilmesi gerektiğini bilmelidirler (Chen vd., 2023).

Kaynaklar

- Aksoy, G. K. (2015). *Beden eğitimi dersinde bireysel ve sosyal sorumluluk modeli uygulaması bir eylem araştırması* (Doctoral dissertation, Ankara, Üniversitesi Turkey).
- American Geriatrics Society. (2018). *Guidelines on Physical Activity for Older Adults*.
- Anderson, E., & Durstine, J. L. (2019). Physical activity, exercise, and chronic diseases: A brief review. *Sports medicine and health science*, 1(1), 3-10.
- Armour, K. (2013). What is 'sport pedagogy' and why study it ?. In *Sport pedagogy* (pp. 11-23). Routledge.
- Armstrong, C. M. (2011). Implementing education for sustainable development: The potential use of time-honored pedagogical practice from the progressive era of education. *Journal of Sustainability Education*, 2(1), 1-25.
- Aykut, M. E. R. T. (2024). *Kaynaştırma eğitimi ve önemi. Eğitimin kavramsal temelleri-10: Özel Eğitim ve Kaynaştırma*, 35.
- Balyi, I., Way, R., & Higgs, C. (2013). Physical literacy. I. Balyi, R. Way, & C. Higgs, *Long-term athlete development*, 5-16.
- Biddle, S., & Mutrie, N. (2007). *Psychology of physical activity: Determinants, well-being and interventions*. Routledge.
- Bruner, J. (1997). *The culture of education*. In *The Culture of Education*. Harvard university press.
- Bunker, D., & Thorpe, R. (1982). A model for the teaching of games in secondary schools. *Bulletin of physical education*, 18(1), 5-8.
- Çakmak, Ö. (2008). Eğitimin ekonomiye ve kalkınmaya etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (11), 33-41.
- Chen, G., Janke, M. C., Liechty, T., Wong, J. D., West, S. T., Son, J. S., ... & Johnston, C. (2023). Sport participation for adults aged 50+ years: A socioecological analysis. *The International Journal of Aging and Human Development*, 97(3), 354-373.
- Chiva-Bartoll, O., & Fernández-Rio, J. (2022). Advocating for Service-Learning as a pedagogical model in Physical Education: towards an activist and transformative approach. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 27(5), 545-558.
- Çiltaş, A., & Akıllı, M. (2011). Öğretmenlerin pedagojik yeterlilikleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (4), 64-72.
- Côté, J., Strachan, L., & Fraser-Thomas, J. (2007). Participation, personal development, and performance through youth sport. In *Positive youth development through sport* (pp. 48-60). Routledge.

- Dagkas, S., Azzarito, L., & Hylton, K. (Eds.). (2019). 'Race', Youth Sport, Physical Activity and Health: Global Perspectives. Routledge.
- Evans, J., & Penney, D. (2002). Politics, policy and practice in physical education. Routledge.
- Green, K. (2010). Key themes in youth sport. Routledge.
- Humphreys, B. R., & Ruseski, J. E. (2006). Economic determinants of participation in physical activity and sport. Unpublished Working Paper Series, (06-13), 1-25.
- İmamoğlu, A. F., & Yerlisu, T. (2003). Spor Eğitimi Veren Yükseköğretim Kurumlarında Görev Yapan Yöneticilerin Yöneticilik Ve Liderlik Becerilerinin Değerlendirilmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(1), 61-71.
- Ince, M. L. (2019). Supporting learning of practitioners and early career scholars in physical education and sports pedagogy. *Sport, Education and Society*.
- Kaptanbaş Gürbüz, E., & SEZGİN NARTGÜN, Ş. (2018). Pedagojik Formasyon Programı Öğrencilerinin Bilişsel Esneklik Ve Öz Yeterlik Düzeyleri. *Journal of International Social Research*, 11(55).
- Kara, M., & Genç, M. Spora Pedagojik Açıdan Bakış: Spor, Pedagoji ve Eğitim Bilimleri.
- Kelly, L. E., Kelly, L., & Melograno, V. (2004). Developing the physical education curriculum: An achievement-based approach. *Human kinetics*.
- Kirk, D. (2009). Physical education futures. Routledge.
- Kirk, D., & Haerens, L. (2014). New research programmes in physical education and sport pedagogy. *Sport, education and society*, 19(7), 899-911.
- Küçük, M., Yangın, S., Coştu, B., Kuşuoğlu, İ. H., Albayrak, O., Alaz, A., ... & Gündüz, Y. (2012). Öğretim İlke ve Yöntemleri.
- Larson, R. W. (2000). Toward a psychology of positive youth development. *American psychologist*, 55(1), 170.
- Mahken, Y., Aktaş, F., Akkaya, C., Ayyıldız, E., & Çetin, B. Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler IV.
- Malm, C., Jakobsson, J., & Isaksson, A. (2019). Physical activity and sports—real health benefits: a review with insight into the public health of Sweden. *Sports*, 7(5), 127.
- Mandigo, J., Francis, N., Lodewyk, K., & Lopez, R. (2009). Physical literacy for educators. *Physical and Health Education Journal*, 75(3), 27-30.
- Mundiri, A., & Hamimah, S. (2022). Early Childhood Behavior Management Strategy based on Fun Learning Environment. *Jurnal Obsesi: Jurnal Pendidikan Anak Usia Dini*, 6(4), 2583-2595.

- Niles-Yokum, K. (2018). Critical Issues and Pedagogical Pathways in Gerontology & Geriatrics Education. *Gerontology & geriatrics education*, 39(1), 1-2.
- Orhan, R. (2019). Çocuk gelişiminde fiziksel aktivite ve sporun önemi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 157-176.
- Orhan, R., & Ayan, S. (2018). Psiko-Motor Ve Gelişim Kuramları Açısından Spor Pedagojisi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 523-540.
- O'Sullivan, M., & Penney, D. (2014). Education: a space to survive and thrive?. *Sport, Education and Society*, 19(3), 343-351.
- Peters, R. S. (2010). John Dewey's philosophy of education. In *John Dewey reconsidered (International Library of the Philosophy of Education Volume 19)* (pp. 65-78). Routledge.
- Quennerstedt, M. (2019). Physical education and the art of teaching: Transformative learning and teaching in physical education and sports pedagogy. *Sport, Education and Society*.
- Quennerstedt, M. (2019). Physical education and the art of teaching: Transformative learning and teaching in physical education and sports pedagogy. *Sport, Education and Society*.
- Quennerstedt, M. (2019). Physical education and the art of teaching: Transformative learning and teaching in physical education and sports pedagogy. *Sport, Education and Society*.
- Quennerstedt, M., Öhman, M., & Armour, K. (2014). Sport and exercise pedagogy and questions about learning. *Sport, Education and Society*, 19(7), 885-898.
- Rink, J. (2010). *Teaching physical education for learning*. Boston, MA: McGraw-Hill Higher Education.
- Rossi, T., & Jeanes, R. (2016). Education, pedagogy and sport for development: Addressing seldom asked questions. *Sport, Education and Society*, 21(4), 483-494.
- Shor, I. (1993). Paulo Freire's critical pedagogy. *Paulo Freire: A critical encounter*, 24-35.
- Siedentop, D. (1994). *Sport education: Quality PE through positive sport experiences*. Human Kinetics.
- Şirin, E. F., & Sevilmiş, A. (2020). Antrenör pedagojik yeterlik ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması ve genç sporcuların algılarına göre antrenörlerin pedagojik yeterliklerinin incelenmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 31(3), 106-120.
- Şişman, M. (2011). Eğitim bilimine giriş.

- Smith-Ayers, S. F., & Sariscsany, M. J. (2010). Physical Education for Lifelong Fitness: The physical best teachers guide. Human Kinetics.
- Tinning, R. (2008). Pedagogy, sport pedagogy, and the field of kinesiology. *Quest*, 60(3), 405-424.
- Tinning, R. (2009). Pedagogy and human movement: Theory, practice, research. Routledge.
- Wallhead, T. L., & Ntoumanis, N. (2004). Effects of a sport education intervention on students' motivational responses in physical education. *Journal of teaching in physical education*, 23(1), 4-18.
- Walton-Fisette, J. L., & Wuest, D. A. (2018). Foundations of physical education, exercise science, and sport. (No Title).
- Wattie, N., Cogley, S., & Baker, J. (2008). Towards a unified understanding of relative age effects. *Journal of sports sciences*, 26(13), 1403-1409.